

KAHDEKYMMENTEN VUODEN KULUTTUA...

Yli-ins. E. Heino.

Suomen Radiosähköttäjäliittoa vuonna 1920 perustettaessa ei varmaankaan silloisten perustajajäsenten taholta paljoakaan ajateltu sitä, että he, vuosikymmenien nopeasti vieressä, yht'äkkiä ovat viettämässä liiton 20-vuotisjuhlaa. Paljon edelläavistamatonta, on tänä aikana tapahtunut, paljon uusia näköaloja on tänä aikana avautunut, runsaasti ovat myös liiton toimihenkilöt uhranneet aikaansa liiton, sen jäsenten ja ennenkaikkea suomalaisten radiosähköttäjien toimeentulon, ammatin kehittämisen ja täten myös maamme merenkulun hyväksi.

Toimittuaan noin 10 vuotta melkoisesti hiljaisuudessa saivat vuonna 1930 liiton toimintamuodot julkisemman huomion osakseen, kun sanottuna vuonna, aikaisemmin kiertokirjeiden muodossa tapahtuneet ilmoitukset, rupesivat ilmestymään liiton taholta perustetussa "Radiolennätin" nimisessä lehdessä. Tähän lehteen yhtyivät sittemmin myös maamme radioamatöörit ja laajennetussa muodossa on se nyt tunnettuna varsinkin nuoremmille jäsenille "Radio-OH:na".

Suomen Radiosähköttäjäliiton 15-vuotisjuhlanumeroon vuonna 1935 on yli-insinööri J. Rissanen kirjoittanut ansiokkaan katsauksen "Havainnoista viisitoistavuotistaipaleelta", kosketellen tässä kirjoituksessaan erikoisesti radiotekniikan ja siirtyvän radiolennätin ja radiopuhelinliikenteen kehitystä kyseellisten 15 vuoden aikana. Tässä kirjoituksessa hän selvästi osoittaa, miten nopeasti ja hyvin radiotekniikkaa on voitu käyttää hyväksi merenkulun palveluksessa sekä matkustajien, miehistön että koko merenkulun turvallisuuden kannalta.

Viimeksikulunut 5-vuotiskausi lienee tässä yhteydessä liian lyhyt edistysksen käsittelemiseksi varsinaisena jatkona edelläolevalle kehitykselle.

Sensijaan lienee nyt Suomen Radiosähköttäjäliiton täyttävä 20 vuotta, siis lakiemme mukaan melkein

täysi-ikäiseksi tultuaan, kosketella muutamia viimeaikoina ajankohtaisiksi tulleita kysymyksiä.

Vuodesta 1935 lähtien on kehitys kulkenut tavallista kiivaampaa vauhtia eteenpäin. Monet toimintamuodot, joista osa kansainvälistä laatua, ovat yhä enemmän vakiintuneet. Pula-ajan jälkeinen nousukausi aiheutti hyvänä aikana ankaran radiosähköttäjäpulan ja tämä pakotti pitämään oikeita pula-ajan kursseja uusien voimien kouluuttamiseksi. Koska lehdessä useamminkin kerran jo näistä asioista on ollut puhe ei niihin tässä yhteydessä ole lähemmäs syytä enää kajota. Toivottavaa vain on, etteivät sellaiset tapaukset pääse uudistumaan.

Se seikka, joka ainakin määrättyjen piirien taholta kuluneitten viiden vuoden aikana on herättänyt melkoista huomiota, on ilmailuviestiliikenteen kehitys. Sekä meillä että muualla hoitivat varsinaiset rannikkoradioasemat tai pienemmät erikoisesti tätä tarkoitusta varten perustetut ilmailuradioasemat lentoliikenteen vaatiman viestipalvelun. Kun lentolinjoja nopeasti laajennettiin ja kehityksen mukaan näistä muodostui liike-elämälle mitä tärkeimpiä kansainvälisiä pitkämatkaisia yhteyksiä, oli jokaisen siihen liittyneen maan ryhdyttävä toimenpiteisiin sekä liikennepalvelun että myös lentolinjojen tarvitseman viestipalvelun järjestämiseksi.

Täten jouduttiin vuonna 1936 ja 1937 Suomessa laatimaan suunnitelmat ilmailuradioasemien perustamiseksi. Nämä suunnitelmat sittemmin toteutettiin, sekä myöhemmin laajennettiin siten, että meillä oli täysin kansainvälistä korkeinta tasoa olevat asemat kauko-ohjattuine lähettimien, suuntimislaitteineen, kaukokirjoituskoneineen, sokkolaskulaitteineen, sääpalveluun nähden y.m. Miten suurimerkityksellistä tämä vuoden 1938 jälkeen on ollut maallemme, lienee selvä. Kehitys on kuitenkin vilkkaasti jatkunut. Toiminta on laajentunut niin paljon, että vain erillisessä selostuksessa voidaan sitä ja sen kehitysmahdollisuuksia käsitellä. Tätten on myös radiosähköttäjille avautunut runsaasti uusia toimintamahdollisuuksia, jotka vaativat sekä tarkkuutta että taitoa.

Kansainvälisessä suhteessa on myös vuonna 1938 Kairossa pidetty yleismaailmallinen radiokonferenssi tuonut monenlaisia tuulahduksia. Tällöin tuli m.m. päätökseksi, että kaikista laivoista oli yli 300 watin tehoiset kipinälähettimet poistettava. Tämä asia oli jo hyvässä menossa, mutta alkanut yleiseurooppalainen sota keskeytti monin kohdin terveet suunnitelmat ja samalla pysähdytti miltei koko radiotoiminnan. Vaatimukset uusien ohjattujen putkilähettimien käytäntönotosta johtivat siihen, että radiosähköttäjien aikaisempaa opetusohjelmaa oli pakko huomattavasti laajentaa. Taitaapa tässä suhteessa viimeaikaisten radiosähköttäjäkursien suorittaneilla olla omakohtaisia kokemuksia ajan vaikeutumisesta!

KIRJE PETSAMOSTA

Herra Toimittaja.

Petsamon vaiherikkaassa historiassa muodostaa viime talvi oman kunniakkaan lukunsa. Olihan ankaran puolustusotamme yksi vaiherikkain taistelutanner täällä ylhäällä Petsamon rintamalla. Kesken työtänsä sotaan lähteneet "nikkelijätkät" ja koko pohjoisen rintaman erämaan karaisemat soturit pitivät pienillä voimillaan puolustuslinjansa rauhanteekoon asti. Rauhanteon jälkeen joukkomme palattua varsinaiseen Petsamoon, alkoikin sitten uusi luku Petsamon monivaiheisessa historiassa.

Kun vertaa silloista keväistä Petsamoa nykyiseen on todella ilo ajatella ettei suomalainen yritteliäisyys ja toimintatarmo ole kadonnut, vaan päinvastoin, täällä se viettää todellista voittoaan. Onhan tyhjästä tehty suurenmoinen parakkijteiskunta kymmenine parakkeineen, varastosuojineen ja satamalaitureineen. Taloja nousee melkein yksi päivässä ja kaikki muukin toiminta suoritetaan todellisella "amerikkalaisella" vauhdilla.

Ulkomaiselle laivaliikenteelle on Petsamon merkitys nykyoloissa aivan erikoisasemassa, Onhan se ainoa tie, tai sanoin sisko, ainoa avoin meritie valtameren taa. Ja totta onkin, että tuskinpa koskaan aikaisemmin onkaan missään Suomen satamassa ollut pitkänmatkan purjehtijoitamme yhtäaikaa niin monta kuin tämän kesän aikana täällä. Lastaus ja purkaushetkissä ovat tosin jonkin verran puutteelliset, ja viivästyttävät laivojen purkausta ja lastausta, sillä eihän täällä sentään päästä sellaiseen normaaliaikojen Kotkan vauhtiin. Kun vielä lisäksi ajatellaan tavaran kuljetusta Rovaniemeltä ja Rovaniemelle, jonne on matkaa yli 500 kilometriä ymmärtäne, ettei laivojen ulospääsymahdollisuudet ole entisenlaiset, verrattuina rauhanaikojen satamiin.

Liittomme jäsenet ovatkin tänä kesänä kansoittaneet osaltaan Petsamon ja Rovaniemen välistä auto- jopa lentoliikennettäkin. Useimmathan ovat olleet pitkiä aikoja samoissa laivoissa, ja ovat olleet halukkaita vaihtamaan välillä maihin. Mutta suurin osa tekee vain lomaretken etelään.

Vielähän ei ole sopiva aika kirjoitella kaikista ammattikuntamme saamista sodanaikaisista kokemuksista, sillä meripuolellahan ovat pojat vielä edelleenkin sodassa mukana. Lai-

Siirtyvä meriradioliikenne on myös viime vuosina huomattavasti laajentunut. Valtion taholta on tässä suhteessa koetettu kehittää sitä taloudellisten mahdollisuuksien puitteissa. Varsinkin lyhytaaltoliikenne kaukoyhteyksillä on entistä enemmän laajentunut. Uusista suomalaisista rannikkoradioasemista mainittakoon Kotka radion perustaminen, sekä nyt sodan jälkeen Petsamo radion avaaminen liikenteelle, joka tapahtuu näinä päivinä.

Viime talvinen Suomen sota on myös radiosähkötäjiltä vaatinut paljon. Monin tavoin ovat he osallistuneet toimintaan maassa, ilmassa, veden päällä ja alla hoitaakseen niitä viestipalvelun eri tehtäviä, mitkä meille ovat olleet elinkysymyksiämme.

Radiosähkötäjäliiton nyt täyttäessä 20 vuotta toivotan sille radiosähkötäjien yhteisenä liittymänä mitä parhainta menestystä toiminta-alallaan.

E. Heino.

vapalvelus tällaisena aikana asettaa miehelle vallan erilaisia vaatimuksia kuin rauhanaikainen säännöllinen "linjalla" seilaaminen. Nyt vaaditaan mieheltä hyviä hermoja ja ennenkaikkea todellista merimiehen rohkeutta.

Liikennehän on ollut rajoitettuna koko ajan, ainoastaan vastaanottopuoli on ollut "äänessä". Ja kukapa nyt sellaista virhettä juuri tekeekään että vaaran vesillä painelisi avainta ja saattaisi koko laivansa vaaranalaiseksi. Muutenkin jo laivojen matkat ainaisine pidätyksineen ja odottelemisineen tarkastussatamissa ovat puolueettoman maan laivojen kiusana. Meikäläiset sähkötäjät kiitettävästi ovatkin hoitaneet leiviskäänsä, enkä tiedä olisikohan ketään sellaista sähkötäjää, joka ei tällaisena aikana ehdottomasti noudattaisikin annettuja määräyksiä.

Täällä Petsamossa onkin tänä kesänä paaasiallisesti pohdittu sodanaikaisia kokemuksia ja kyllä liittomme jäsenet ovat asepalvelustaan merellä suorittaessaan joutuneet mitä vaikeimpiin tehtäviin. Mainitsenpa vain esimerkkinä peilauksen yleisradioasemasta, jota eräs oli joutunut käyttämään yhtämittainen "A" ja "S" ilmoitusten tarkka vastaanotto sekä morssaaminen tarkastuslaskujen kanssa. Kaikki uusia sodan mukanaan tuomia tehtäviä. Muutenkin toimiminen aituksessa miina- ja torpedoimisvaarassa on hermoja kysyvää, kun vielä siihen lisätään yllämainitutlaisia tehtäviä ymmärrätte, että meripalveluksen suorittaminen nykyaikana on todella tehtävä, johon pystyvät vain hyvän koulutuksen, ammattiinsa innostuneet ja hyvähermoiset sähkötäjät.

Iloa merkittäköön että kunnialla ovat poikamme suoriutuneet. He, suorittaessaan palvelustaan laivoilla, tekivät sen siinä vakaumuksella että heidänkin työnsä on yhtenä tärkeänä renkaana siinä vaativassa työssä, jota vaadittiin ja vaaditaan edelleenkin jokaiselta isänmaataan rakastavalta suomalaiselta.

6. II. 1940.

ONNI O. ÄÄRI.

VÄLIAIKAISET PALKKANLISÄYKSET

Suomen Laivanvarustajain Yhdistyksen ja liittomme välillä on marraskuun 5. päivänä 1940 sovittu seuraavista Suomen Radiosähkötäjäliittoon r.y. kuuluville radiosähkötäjille maksettavista väliaikaisista palkanlisäyksistä heinäkuun 1. päivästä 1937 alkaen voimassaolevaan palkkaussopimukseemme:

Sopimuksen mukainen kuukausittainen peruspalkka:	Lisäys täydelle kuukaudelle:
1. enintään mk 2.500:—	mk 400:—
2. yli mk 2.500:—, mutta enintään mk 3.000:—	„ 300:—
3. yli mk 3.000:—	„ 200:—

Nämä väliaikaiset palkanlisäykset ovat voimassa lokakuun 1. päivästä 1940 kunnes toisin sovitaan ja maksetaan kaikille niille radiosähkötäjille, joiden palkkaus on voimassa olevan sopimuksen määräämä. Kyseellinen lisäys lasketaan täydelle kuukaudelle tai suhteellisesti kuukauden osalle ja on kokonaan erillään kaikista muista palkkaeduista. Näille lisäyksille ei siis lasketa sodanvaaralisäystä, eikä myöskään niiden perusteella lasketa ylityökorvausta, ikä-, valtameri- tai muita lisäyksiä tai etuja.

KOLMAS KERTA

Ettei tämän jutun otsikko saattaisi arvoisia lukijoita min-kään harhaluulon valtaan niin selitämme heti että otsikko tarkoittaa sitä, että aloitamme juttumme nyt kolmannen ker-ran. Jos täytyy vielä kerran aloittaa niin tulee otsikoksi luon-nollisesti — neljäs kerta. Nykyään kun kaikki tahtoo loppua kesken (mikä ei ole kortilla) ei ole mikään kumma, että inspi-ratiokin seuraa aikaansa ja loppuu kesken jutun, joten täytyy lopettaa sillä kertaa ja aloittaa sitten taas uudelleen.

Pian tulee kuluneeksi kokonainen vuosi siitä kun panimme pillit pussiin ja rupesimme ajattelemaan muita asioita. Tun-tuu oikeastaan lyhyeltä tämä vuosi, jonka olemme olleet qrt, eikä ihmekään, sillä onhan tässä ehtinyt tapahtua yhtä ja toista, enemmän kuin monena muuna vuonna yhteensä. Mutta ei se amatööriveri kuitenkaan ole vielä tämän vuoden ku-luessa ehtinyt väljähdyä, sitä todistaa se, että ajatukset silloin tällöin tahtovat tempautua niihin vanhoihin hyviin aikoihin jolloin noustiin aamuisin ennen viittä pyörittelemään vastaan-ottimen nuppia ja tunnustelemaan alueita parilla hartaalia CQdx:llä. Toisinaan onnisti, toisinaan ei, mutta aina vain noustiin seuraavana aamuna uudelleen, ellei illalla sattunut olemaan niin hyvät olosuhteet, ettei herännyt herätyskellon pärinään, niinkuin allekirjoittaneelle joskus kävi, kun iltayöstä ZS:t ym. olivat kuin tarjottimella.

Sitten alkoivatkin ankarat ajat ja pyyhkäisivät mielestä niin laitteet kuin alueetkin. Mutta ei sentään aivan. Kun pääsimme tammikuun alussa käväisemään kotona ja sattui silmään vanha tuttu täydessä kunnossa, emme malttaneet olla panematta virtaa päälle. Samalla tavoin kehräsivät muuntajat kuin ennenkin ja mittarin viisari näytti uskollisesti samat milliamperit kuin ennen tosikäytösäkin. Ei havainnut vaika harmaa pöykerros peitti kelat ja putket. Täytyi oi-kein katsoa ruuvitalan kanssa suurjaksokipinääkin pääte-asteen kelasta ja saattoihan sillä vielä vaikka savukkeen sytyttää. Antennin vain oli tuuli kiskaissut alas, eikä ollut tar-peellista kiirehtiä korjaamaan niinkuin ennen. — — Niin, sinne ne jäivät kaikki, maaliskuun alkupuolella sai vihollinen lopulta monen yrityksen jälkeen talon tuleen ja sinne rau-nioitui sekin rukki joka niin monta kertaa oli syrjäyttänyt muut ajatukset ja menot.

Mutta joka menneitä muistelee sitä tikulla silmään, niin sanotaan jossakin, ja onkin kai viisainta jättää nuo vanhat, eihän ne tuo muuta kuin pahaa mieltä. Uusia täytyy suunnitella kun ei entisiä ole ja olemmekin hautonut erinäisiä suun-nitelmia uusista koneista, mutta mitäpä niistä nyt tässä.

Tässä eräänä päivänä elokuun loppupuolella löysimme postilukun alta QST:n elokuun numeron. Katselimme sitä hiukan epäluuloisin ilmein, sillä kukapa olisi osannut odottaa sen saapumista. Olihan lehdissä vastikään ollut uutinen postiliikenteen lakkaamisesta Amerikkaan, paitsi lento sellainen, jota "kuisti" eivät kuitenkaan tiettävästi käytä. Niin, siinä se oli kuitenkin, "elokuun kuisti", niinkuin sitä näin meidän kesken sanotaan, ja vieläpä aivan samanlaisena kuin vanhaan hyvään aikaan, ainakin päältä katsoen. Sisällössä huomasi toki vähän eroa entisestään, vaikka ei läheskään niin paljon kuin olisi odottanut. Mutta syy kai on se, etteivät olosuhteet Ameri-kassa ole muuttuneet läheskään niin paljon kuin meillä. Siellä toimitaan näet jatkuvasti, vaikkakaan ei aivan niinkuin ennen. Näkyi olleen FCC:n antama ankara asetus, jossa kiel-lettiin kaikki työskentely ulkomaisten asemien kanssa.

Samoin oli rajoituksia jaksolukujen käytössä ym. Mutta pääasia kuitenkin on että avainta saa jatkuvasti painaa ja sitä siellä sentään saa vielä mielin määrin kun vain muistaa mitä asetukset määräävät.

Amerikkalaiset ovatkin nyt alkaneet oikein todenteolla uurastaa "pätkien" kimpussa ja tuloksia on kesän kuluessa tehty lujasti. Onpa tehty kaksi uutta maailmanennätystäkin, nim. 112 ja 224 mc:llä. Päähuomio kuitenkin on jatkuvasti 56 mc:llä ja sielläkin on saavutettu loistotuloksia. Olosuhteet näyttävät olleen uhf-työskentelyyn oikein sopivat, mitä osoit-taa se, että toukokuun ja kesäkuun aikana on useimpina öinä saatu yli 150 km yhteyksiä, vieläpä lukuisasti 300—700 km km yhteyksiäkin. No, tämän hyvän tulostason selittää osaltaan sekin, että yrittäjiä on ollut enemmän kuin muina vuosina, mutta on varmaa että olosuhteetkin ovat vaikuttaneet asiaan.

Mainitsen tässä jonkin esimerkin sikäläisistä saavutuksista. W3AZG työskenteli samana yönä WICLH, -KHL, -KJL ja HDQ:n kanssa 12 watin teholla, ollen kaikki työskennellyt asemat yli 150 km päässä työskentelypaikasta. WICLH:n laitteet ovat Tx xtal RK 34 Rx superregen, ja antenni puoli-aaltainen "Marconi". W3RL työskenteli W4AUU:n kanssa yli puoli tuntia välimatkan ollessa n. 100 km. Näiden laitteista ei ole tietoa. Hyvin monet tulokset on kuitenkin saatu aivan pienillä, muutaman watin "portable" koneilla, jotka ovatkin käytännöllisimmät työskentelyn ollessa vielä kokeiluasteella niinkuin se 56 mc:llä on.

Tästä kaikesta johtuu mieleeni, että meilläkin voitaisiin, sitten kun tästä qrt:stä päästään, yrittää oikein vakavasti tuota uhf-juttua, sillä kyllähän me oikeastaan jo tunnemme tuon mc:n DX-metsästyksen hyvine ja huonoine puoliseen. 28 mc on kyllä vielä usealle melko tuntematon, mutta sehän on suuren osan vuotta ollut melkein tukossa, ja silloin voi ottaa 56 mc portablensa ja painua maastoon jonkin toisen asiaan-innostuneen kanssa. Voi kiivetä vaikka puuhun jollei muuten rupea menemään ja työskentelymatkaa voi säännöstellä mie-lensä mukaan. Tällaiseen työskentelyyn sopivin laite on pieni transeiver tyyppinen, jossa vastaanotin ja lähetin joko ko-konaan tai osittain ovat yksi ja sama, niin ettei muuta kuin "hanikasta" vääntää. Koetan ensi kerraksi saada kyhä-tyksi selostuksen pienestä kätevästä transeiveristä, johon tar-vittavat osat melkein jokainen löytää entisestä varastostaan, joten nykyinen tarvikkeiden puutakaan aseta juuri rajoi-tuksia sen rakentamiselle.

Eräs aivan uusi amatöörien työskentelymuoto, joka jenk-kien keskuudessa on päässyt hyvään vauhtiin, on radiosuunti-minen. Tämäkin on kai sota-ajan tuotetta amatööreille, ainakin siinä laajuudessa mihin se on viime talven aikana Amerikassa kehittynyt. Ovatpa kerhot siellä järjestäneet kilpailujakin radiosuuntimisessa liikkuville suuntimille, jotka amerikkalai-nen tietysti on asentanut autoonsa. Suuntimoitava asema on ollut kätkeytyä kaikkiin mahdollisiin ja mahdollittomiin paik-koihin. Sen teho on kuitenkin yllättävän suuri — 100 wattia, joten sellaisen löytäminen ei pitäisi tuottaa kovin suuria vai-keuksia, eikä kai ole tuottanutkaan niistä ajoista päätellen, missä amerikkalaiset ovat tehtävästä selviytyneet.

Tämä suuntimisjuttu ei kai kiinnosta meikäläisiä amatöörejä kovinkaan, joten emme viitsi siitä tällä kertaa sen enempää puhua. Emmekä viitsi tällä kertaa puhua enää mistään muus-takaan, vaan jäämme odottamaan mitä aika tuo tullessaan ja puhumme sitten taas kun puhumista on.

OH5ON.

EPÄSUORASTA SÄTEILYSTÄ

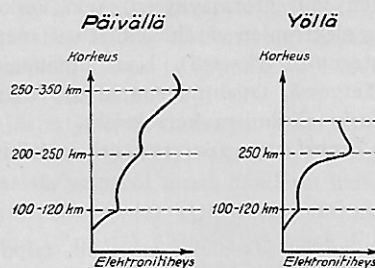
Yli-ins. J. Rissanen

Lähetysaseman säteilyteho voidaan jakaa kahteen osaan, pinta-aaltoihin ja avaruusaaltoihin. Edellisiin kuuluu se osa säteilytehosta, joka etenee pitkin maanpintaa. Jälkimmäinen osa säteilytehosta taas suuntautuu avaruuteen ja kohoaa ilma-kehän ylempiin kerroksiin saakka.

Ilmakehän ulointa osaa kutsutaan ionosferiksi. Myös käytetään siitä nimitystä Kenelly-Heaviside-kerros niiden kahden tiedemiehen mukaan, jotka totesivat tällaisen kerroksen olemassaolon. Ionosferissä on ilma ionisoitunut auringonsäteiden vaikutuksesta ja se sisältää vapaita elektroneja, positiivisia ja negatiivisia ioneja. Ionisoituneen kerroksen vaikutus radioaaltoihin on riippuvainen vapaiden elektronien määrästä. Ionosferissä vapaat elektronit ovat ryhmittyneet pääasiallisesti kolmeen eri kerrokseen, joista ylimmällä kerroksella on suurin elektronitiheys ja alimmalla pienin (kuva 1). Alimman kerroksen korkeus maanpinnasta on noin 100—120 km ja se vaihtelee verraten vähän vuoden ja vuorokauden aikojen mukaan. Seuraava kerros on noin 200—250 km maanpinnan yläpuolella eikä senkään korkeus paljon muutu. Sitävastoin ylimmän kerroksen korkeus muuttuu suuresti vuoden ja vuorokauden eri aikoina. Sen korkeus on noin 250—350 km maanpinnasta. Yöllä se laskeutuu aina keskikerrokseen saakka, joka silloin on hyvin heikko ja yhtyy siihen, joten yöllä on vain kaksi kerrosta. Alimmissa kerroksissa elektronitiheys on suurin keskipäivällä auringon ollessa korkeimmillaan. Kesällä se on jonkin verran suurempi kuin talvella. Ylimmän kerroksen elektronitiheyden maksimikohdat riippuvat vuoden ja vuorokauden ajoista.

Paitsi vuoden ja vuorokauden aikoja seuraavia elektronitiheyden muutoksia voidaan ionosferissä todeta myös pitempi-jaksoisia muutoksia. Nämä johtuvat auringon pilkuista ja niiden jaksoaika on noin 11 vuotta.

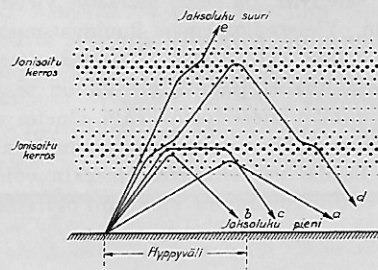
Ionisoidun kerroksen vaikutuksen selvittämiseksi tarkastetaan, mitä tapahtuu, kun yksinäinen ioni, elektroni tulee radioaallon vaikutuksen alaiseksi. Aallon sähköinen kenttä pyrkii saattamaan elektronin värähtelemään ja tämän värähtelyn kinettinen energia vastaa radioaaltoista eroavaa energiamäärää. Värähtelevät elektronit toimivat pieninä antenneinä ja ne säteilevät tehoa, jota ne ovat radioaaltoista saaneet. Uuden

Kuva 1.

kentän ja alkuperäisen kentän välillä on jonkin verran vaihe-siirtoa. Tulokseksi energian siirtymisestä aallosta elektroneihin saadaan, että ionosferi aivan kuin pyrkii taivuttamaan siihen tullutta radioaaltoa takaisin maahan päin.

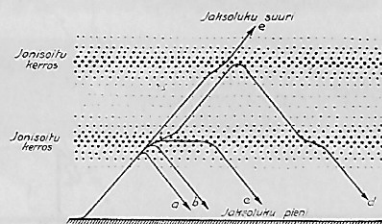
Aallon taipuminen ionosferissä on riippuvainen jaksoluvusta. Kuten pienempi on jaksoluku sitä helpommin aalto taipuu. Pitkät aallot, joiden jaksoluku on pieni, taipuvat yleensä jo ionosferin alimmissa kerroksissa (kuva 2, säde a), kun taas

Kuva 2.

suuremmat jaksoluvut tunkeutuvat syvemmälle ionosferiin. Ellei alimman kerroksen elektronitiheys ole tarpeeksi suuri aallon taivuttamiseen, menee aalto seuraavaan kerrokseen (kuva 2, säde d), jossa elektronitiheys on suurempi, ja taipuu siellä. Jos jaksoluku on tarpeeksi suuri, ei ylimmätkään kerroksen elektronitiheys ole riittävä aallon taivuttamiseksi, ja silloin se menee kaikkien kerrosten läpi ja häviää avaruuteen (kuva 2, säde e).

Aallon taipuminen ionosferissä riippuu myös sen tulosuunnasta. Aalto taipuu helpommin, jos tulokulma on pieni, koska säteen tarvitsee silloin tehdä suhteellisen pienen kulman. Kuten helpommin aalto taipuu, sitä vähemmän ionosferiin se tunkeutuu. Niinpä aalto, jonka tulokulma on pieni, taipuu jo ionosferin alaosassa (kuva 3, säde a) kun taas jyrkästi ionosferiin tulevat aallot menevät syvälle kerroksen sisään (kuva 3, säde d), tai eivät taivu ollenkaan (kuva 3, säde e).

Kuva 3.

Kulkiessaan ionisoidussa kerroksessa menettää aalto energiansa. Tämä johtuu siitä, että värähtelevät elektronit aika-ajoin törmäävät kaasumolekyyleihin. Energiahukan suuruus riippuu kaasun paineesta (mahdollisuuksista elektronien ja kaasumolekyyliden yhteentörmäykseen) sekä keskimääräisestä energiatarpeesta elektronien värähtelemiseksi (energiasta, joka menetetään yhteentörmäyksessä). Kun ilmanpaine pienenee korkeuden lisääntyessä, tapahtuu suurin osa energian menetyksestä ionosferin alimmissa kerroksissa.

Tarkastetaan ionosferin vaikutusta eri aaltoihin.

Pitkät aallot.

Pitkät aallot, joiden jaksoluku on pieni, taipuvat ionosferissä maata kohti jo kerroksen alaosassa. Kun ionosferissä tapahtuu muutoksia vuoden ja vuorokauden ajoista riippuen, vaihtelee epäsuoran säteilyn voimakkuus, mutta ovat voimakkuusvaihtelut pitkillä aalloilla suhteellisen vähäisiä.

Yleisradioaallot.

Yleisradioaaltojen avaruussäteily on suuresti riippuvainen vuoden ja vuorokauden ajoista. Päivällä epäsuora säteily on yleensä hyvin pieni, jotavastoin illalla ja yöllä se saattaa tulla hyvinkin suureksi. Varsinkin talvella pimeänä aikana on epäsuora säteily varsin huomattava.

Epäsuoralla säteilyllä on suuri merkitys yleisradioasemien kuuluvaisuuteen. Yleisradioaseman kuuluvaisuusalueessa voidaan erottaa kolme eri aluetta. Lähinnä asemaa olevalla alueella avaruusaaltoa ei yleensä ole tai on se niin heikko, ettei sillä ole mitään merkitystä. Tätä aluetta seuraa alue, jossa avaruusaalto ja pinta-aalto ovat suunnilleen samaa suuruusluokkaa. Täällä vastaanotetun merkin voimakkuus on kahden aallon vektorien summa, nimittäin pinta-aallon ja avaruusaallon, joiden kulkemat matkat ovat eri suuret. Kun matkojen ero mitattuna aaltopituuksista muuttuu jaksoluvun muuttuessa, yhdistyvät perusaaltoon liittyvien sivunauhojen jaksoluvut eri tavoin. Toiset vahvistavat toisiaan, toiset taas vaikuttavat vastakkaisiin suuntiin. Lisäksi alituiset vaihtelut ionosferissä aikaansaavat matkaeroja avaruusaaltojen kulke-miin matkoihin, joista aiheutuu muutoksia aaltojen keskinäisiin vaikutuksiin.

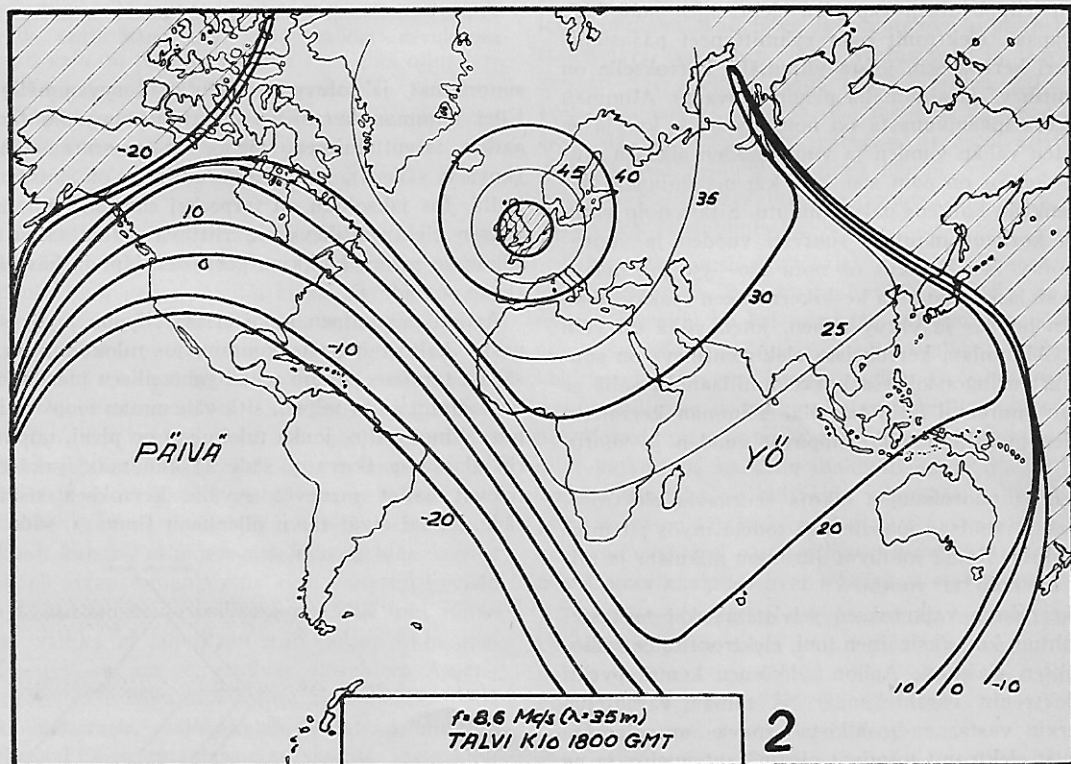
Edelläselostetuista syistä syntyy jatkuvia voimakkuusvaihteluja ja osaksi myös äänen vääristymistä siellä, missä pinta-aalto ja avaruusaalto ovat samaa suuruusluokkaa. Voimakkuusvaihtelut ja äänen vääristyminen ovat useasti niin suuret, ettei kuuntelu ole tyydyttävää.

Tämän alueen ulkopuolella on kolmas ja suurin kuuluvaisuusalue, jossa avaruusaalto on huomattavasti pinta-aaltoa voimakkaampi. Kun paikan etäisyys lähetysasemasta voi vaihdella paljon ilman että avaruusaallon kulkema matka siitä sanottavasti muuttuu, on avaruusaallon synnyttämä kenttävoimakkuus vain vähäisessä määrässä riippuvainen paikan etäisyydestä lähetysasemasta. Myös tällä alueella voidaan havaita äänenvoimakkuuden vaihteluita eli fading-ilmiöitä. Voimakkuusvaihtelut aiheutuvat tällöin kahta tai useampia eri teitä tulevien avaruusaaltojen yhdistymisestä. Yleensä fading-ilmiö ja äänenvääristyminen on tällä alueella huomattavasti pienempi kuin siellä, missä pinta-aalto myös on vaikuttamassa.

Lyhyiden aaltojen pinta-aalto vaimenee niin nopeasti, ettei niillä ole mitään käytännöllistä merkitystä. Sentähden lyhytaaltoasemien toiminta perustuu kokonaan avaruusaaltoihin. Kun aallon taipuminen ionisoidusta kerroksesta riippuu jakso-

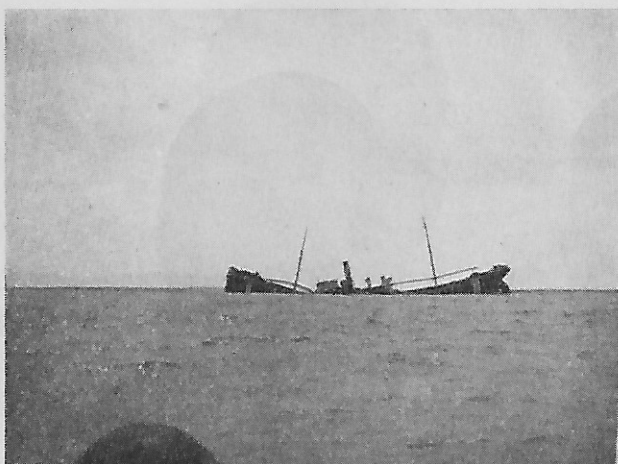
Lyhyet aallot.

Lyhyiden aaltojen pinta-aalto vaimenee niin nopeasti, ettei niillä ole mitään käytännöllistä merkitystä. Sentähden lyhytaaltoasemien toiminta perustuu kokonaan avaruusaaltoihin. Kun aallon taipuminen ionisoidusta kerroksesta riippuu jakso-

Kuva 4.

S/s MARGARETAN (OHGW) UPOTUS

Mailman mullistus jatkuu. Senpätähden ei yhden laivan torpedit ole mikään ihme ja kumma, mutta liittomme kehoituksesta annan tässä lyhyen selostuksen tapahtumasta.

Oghw oli matkalla Bathurstista erääseen Skotlannin satamaan pätkinälästä. Sää olivat hyvin suotuisia joten Oghw kynsi Englannin amiraliteetin antamaa reittiä kuten "Atlantin vinttikoiro" ainakin. Tuon tuostakin tapahtui kylläkin useita upotuksia mutta ei se kenenkään mieltä painostanut. 8/9 -40 yöllä ilmoitin laivan päällikölle viimeisen torpedoinnin joka oli tapahtunut 200 mailia länteen Hebrideistä. Muuten samoissa paikoissa suunnilleen kuin matkustajalaiva "Athenia" upotettiin. Oghw puolestaan oli nyt tullut niille vesille, jossa akselivaltojen vedenalaiset jahtaavat kaikkia Englannin kävijöitä. Luotimme kuitenkin hyvään onneemme kuten ainakin. Mutta rouva Fortuna oli petollinen, sillä 9/9 klo 12.04 Gmt. näet pamahti torpedo Oghw:n kylkeen. Olimme silloin noin 400 mailia pohjoiseen Cape Finister'istä. Jokainen voi hyvin kuvitella minkä "vaikutuksen" tekee nykyaikainen torpedo, joka on tarkoitettu "ravinnoksi" taistelulaivoille, vanhalle ja "hermostuneelle" kauppa-alukselle. Suoraan sanottuna oli aluksesta tullut uiva "romukauppa" jota uhkasi katkeamisvaara sekä kattilaräjähdykset. Räjähdyksessä katkesi pää-

luvusta, vuoden ja vuorokauden ajoista sekä siitä, missä kulmassa aalto tulee ionisoituun kerrokseen, on kaikkiin näihin seikkoihin kiinnitettävä huomiota lyhytaaltoyhteyttä järjestettäessä. Yleisenä sääntönä voidaan pitää, että talvella pimeänä aikana aallon pituuden tulee olla suurempi kuin kesällä.

Kuvassa 4 on piirretty erään Englannissa sijainneen lyhytaaltoaseman kenttävoimakkuuskäyriä. Kenttävoimakkuudet on mukavuussyistä merkitty desibeleissä, jolloin plus-desibelit osoittavat, että kenttävoimakkuus on vastaavan desibelimäärän korkeammalla perusarvoa 1 mikrovoltti/metri ja minus-desibelit, että kenttävoimakkuus on vastaavan määrän alapuolella tätä perusarvoa. Käyrät osoittavat lyhytaaltoaseman kenttävoimakkuutta talvella klo 18 GMT. Lähetyksaallo on 35 m. Käyrästä voidaan todeta, että kuuluvaisuus lähetyksasemasta itäänpäin, jossa vallitsee pimeä, on erittäin hyvä, kun taas länteen ja eteläänpäin aalto etenee hyvin huonosti.

J. Rissanen.

höyryputki joka silmänräpäyksessä poltti kuoliaaksi III konemestarin sekä kolme lämmittäjää. Lisäksi II konemestari sai hermokohtauksen ja hyppäsi yli laidan saaden kama-lan kuoleman — haikalat.

Hyvässä järjestyksessä laskettiin ainoa jälleläänyt pelastusvene, johon eloonjääneet, 19 miestä, sijoituimme. Kelluessamme veneessä, ympäröi meitä nälkäiset haikalat jotka eivät laisinkaan välittäneet siitä, että löimme niitä airoilla.

Olimme siis 19 miestä pienessä veneessä Atlantin kelluvilla laineilla ja makaa oli lähimpään paikkaan, Espanjaan, noin 400 mailia. Ensimmäisen perämiehen johdolla "fixattiin" purjeet ja lähdimme "suurta tuntematonta" kohti. Vedenpinnalla uiskentelevät pätkinät peittivät nyt paikan, jossa Oghw oli kohdannut Waterloonsa ja kahtena kappaleena painunut meren syvyyteen.

Mainitsin lyhyesti, että saimme olla neljä vuorokautta veneessämme ennenkuin "vapauden hetki" löi. On luonnollista, että "matkalla" oli omat jännityksensä, mutta jääkööt ne nyt tilanpuutteen vuoksi. Saimme päivisin kolme keksiä sekä kolmannen päivän alussa hieman vettä. Ja niin sitä sitten vihdoin päästiin erääseen Espanjan rantakaupunkiin, Viveroon. Olimme aika kankeita jaloista. Käveltiin tapsutettiin kuten lapset pysymättä pystyssä. Viverosta jatkoimme La Coruñaan jossa viivymme kolmisen kuukautta. Myös sillä ajalla oli omat seikkailunsa. Vihdoin tarisevä "expressi" vei meidät Madridiin — Barcelonaan ja edelleen "por avion", tarkem-

SUOMEN RADIOSÄHKÖTTÄJÄLIITON R. Y. JOHTOKUNTA V. 1940

Y. Luomanmäki.
puheenjohtaja.

E. Koivisto,
sihteeri.

T. Hartikainen.
varapuheenjohtaja.

Liiton johtokuntaan ovat vv. 1921—1940 kuuluneet seuraavat:

V.	Puheenjohtaja.	Varapuheenjohtaja.	Sihteeri.	Varajäsenet.
1921	R. Löfqvist.	A. Kairio.	E. Vilkmán.	Swenn. Halonen. Sandberg. Lotsari. Wichman.
1922	V. Meklin.	A. Kairio.	E. Vilkmán.	Kannas. Rignell. Poutiainen. Löfqvist. Lotsari.
1923	K. Iisalo.	E. Koivisto.	E. Vilkmán.	E. Hartikainen. Poutiainen. Ahomaa. Eskola. Meklin.
1924	V. Meklin.	K. Iisalo.	N. Vehmainen.	Metsola. Henriksson. Koivisto. Vilkmán. Luomanmäki.
1925	V. Meklin.	E. Vilkmán.	A. Kairio.	Luomanmäki. Henriksson. Saarikko. Iisalo. Koivisto.
1926	V. Meklin.	K. Iisalo.	E. Vilkmán.	Koivisto. Luomanmäki. Saarikko. Halonen. Henriksson.
1927	V. Meklin.	E. Vilkmán.	K. Iisalo.	Halonén. Pihlavan. M. Heino. Luomanmäki. Koivisto.
1928	V. Meklin.	Y. Luomanmäki.	K. Iisalo.	Halonén. Pihlavan. M. Heino. E. Hartikainen. Swenn.
1929	V. Meklin.	Y. Luomanmäki.	K. Iisalo.	Liukkonen. Koskela. Lotsari. Swenn. E. Hartikainen.
1930	V. Meklin.	Y. Luomanmäki.	E. Kairenius.	Holopainen. Iisalo. Swenn. Seppänen. E. Heino.
1931	V. Meklin.	Y. Luomanmäki.	P. Halonen.	Kairenius. Holopainen. E. Heino. Swenn. Koivisto.
1932	V. Meklin.	Y. Luomanmäki.	J. Holopainen.	Hämäläinen. Axelqvist. Poutiainen. Swenn. E. Heino.
1933	V. Meklin.	Y. Luomanmäki.	E. Koivisto.	Hämäläinen. Axelqvist. Poutiainen. Swenn. Holopainen.
1934	V. Meklin.	Y. Luomanmäki.	E. Koivisto.	Poutiainen. Hämäläinen. Axelqvist. Swenn. Holopainen.
1935	V. Meklin.	Y. Luomanmäki.	E. Koivisto.	Hallamaa. Kannas. Ääri. T. Hartikainen. Poutiainen.
1936	V. Meklin.	Y. Luomanmäki.	E. Koivisto.	T. Hartikainen. Holopainen. Poutiainen. Launis. Ääri.
1937	V. Meklin.	Y. Luomanmäki.	E. Koivisto.	Holopainen. E. Hartikainen. T. Hartikainen. Launis. Eronen.
1938	Y. Luomanmäki.	T. Hartikainen.	E. Koivisto.	K. Lindroos. H. Lindroos. Holopainen. Launis. Jalkanen.
1939	Y. Luomanmäki.	T. Hartikainen.	E. Koivisto.	K. Lindroos. K. Blomqvist. Holopainen. Launis. Saras.
1940	Y. Luomanmäki.	T. Hartikainen.	E. Koivisto.	K. Lindroos. K. Blomqvist. Holopainen. Launis. Marttinen.

min sanottuna italialaisella vesitasolla erääseen Rooman lähetytyillä olevaan lentosatamaan. Sitten matkaa jatkettiin rautateitse Brennersolan kautta Berliiniin, jossa tutustuimme saksalaiseen pommisuojaan. Matkaa yhä vain jatkettiin ja niin saavuimme Svea-mamman pääkaupunkiin josta tuttu Wellamo heitti meidät yli rapakon sekä — kotiin. Sen pituinen se!

Mutta hyvä lukija. Varmasti herää ajatus että eikö radion avulla olisi voitu estää noita neljää vuorokautta veneessä. Kyllä, mikäli asema olisi ollut kunnossa. Puuttui näet tyystin *110 V* akut aluksesta ja lähettimen *ainoa* virtalähde, laivan dynamo, oli käyttökelvoton. Tästä on radiotarkastaja tehnyt useaan otteeseen huomautuksen mutta tuloksetta. Omasta puolestani ilmoitin tästä useaan otteeseen päällikölle sekä edellen yhtiölle, mutta myös tuloksetta. Luulen kuitenkin, että tarkastajan tekemät paperit hieman helpoittivat "omaa tuntoani". Vai mitä virkaveljet ajattelette?

Eipä siinä sitten sen kummempaa. Toivokaamme peukalot

SRAL:n VUOSIKOKOUS

SARL:n vuosikokous (poikkeuksellinen) pidettiin Suomen Yleisradion työpajassa 16. 11. —40 alkaen klo 19. Läsä 53 jäsentä, valtakirjoilla edustettuna 10.

Kokouksen avasi ja tervehdyssanat lausui liiton johtaja dipl.ins. K. S. Sainio. Hänen kehoituksestaan kunnioitettiin sodassa kaatuneen jäsenen S. Salaman, OH1NP muistoa seisaaltaan hetken hiljaisuudella. Valitettavasti on vasta kokouksen jälkeen saatu tietää, että liiton aikaisempi jäsen, ins. A. Valmari on myös joutunut antamaan henkensä kunnian kentillä. Tämä unohtus johtuu

pystyessä, että maailma rauhoittuu pian jotta taas pääsimme paukuttelemaan qso:ita kuten vanhaan hyvään aikaan.

With 73.

ERIC AIRISTO.

RADIO SÄHKÖTTÄJÄ

KALERVO SUHONEN

Syntynyt Vehkalahdella 15 p:nä elok. 1907. Tullut ylioppilaaksi Haminan yhteislyseosta v. 1928. Asevelvollisuutensa ja RUK:n suoritettuaan nimitetty reservivänrikiksi v. 1929.

II. lk. radiosähkötöjätutkinto 17/6 -33, jolloin liittynyt jäseneksi Suomen Radiosähkötöjäläittoon. I lk. radiosähkötöjätutkinto 30/4 -35.

Toiminut radiosähkötöjässä s/s Petsamossa, sekä noin viisi vuotta s/s Kurikassa. Oli v:sta 1938 kuolemaansa saakka Vaasan Radioaseman ylimääräisenä 1. lennätinrevisiorina.

Kuoli Vaasassa 22/9 -40. Ruumiinsiunaus tapahtui Vaasan uudella hautausmaalla 29/9 -40. Seppeleitä laskivat, paitsi omaiset, työtoverit Vaasa Radiosta sekä SRL, jonka seppeleen laski hra K. Iisalo.

Naimisissa oli hän v:sta 1938, mutta vaimonsa Aili, o.s. Fallström, kuoli t.v. elokuussa. Vainajaa jäivät lähinnä suremaan isä ja sisar.

siitä, ettei hänen nimensä siis enää ollut jäsenluettelossa, joten häntä ei sen perusteella löydetty kaatuneitten luettelosta. — Tehkäämme siis kunniata hänenkin muistolleen!

Kokouksen puheenjohtajaksi valittiin tämän jälkeen K. Viljo Virtanen ja sihteeriksi M. Vihuri. Valtakirjan tarkastajiksi tulivat herrat Koponen ja Kaukomaa sekä pöytäkirjan tarkastajiksi herrat Johansson ja Selin. Kokouksessa käsiteltiin seuraavia asioita:

1. Liiton sihteeri luki poikkeuksellisen ajan toimintakertomuksen, joka hyväksyttiin.

2. Taloudenhoitaja selosti liiton taloudellista tilaa vv. 1939—40 ja puheenjohtaja luki tilintarkastajien kertomuksen, jossa ehdotettiin liiton hallitukselle vastu- ja tilivapautta, joka lyhyen keskustelun jälkeen myönnettiin.

3. Uuden talousarvioehdotuksen yhteydessä päädyttiin siihen, että on parasta tehdä se vasta ensi vuoden puolella vuosikokouk-

RADIO SÄHKÖTTÄJÄ

OLAVI HAKKARAINEN

Viime heinäkuun 9 p:nä kuoli pitemmän aikaa sairastettuaan jäänsärkiä "Murtajan" radiosähkötöjässä Olavi Hakkarainen. Hän oli syntynyt 9 päivänä heinäkuuta 1910, siirtyen ijäisyyteen syntymäpäivänään.

Käytyään keskikoulun Helsingissä, suoritti hän II lk. radiosähkötöjätutkinnon 1928, jolloin myös liittyi jäseneksi liittoomme sekä I lk. tutkinnon 1930. Toimittuaan radiosähkötöjässä s/s Vicia'ssa sekä Smut'issa, siirtyi hän Merenkulkuhallituksen palvelukseen majakka-alus "Helsinkiin" 11 p:nä marraskuuta 1930, josta tammikuun 1 p:nä 1932 nimitettiin jäänsärkiä "Murtajan" radiosähkötöjäksi. Tässä toimessaan oli hän kuolemaansa saakka, joutuen kuitenkin keuhkokuumeella 1939 sairautensa takia jättämään toimipaikkansa. Ollessaan "Murtajassa", toimi hän kesäisin merenmittausalus "Sextantin" kaikuluotaukskoneenhoitajana.

Ruumiinsiunaus toimitettiin Hietaniemen kappelissa Helsingissä 17 p:nä heinäkuuta 1940. Kappeliin oli kokoontunut paitsi vainajan omaisia, lukuisasti hänen tuttaviansa ja virkatovereitaan kunnioittamaan toveripiireissä erittäin pidetyn vainajan muistoa. Vainajan hautaus peittyi paitsi omaisten, lukuisten ystävien laskemien seppelten kummiksi. Myös Suomen Radiosähkötöjäläiton edustaja oli läsnä hautajaistilaisuudessa, laskien haudalle liiton seppeleen.

Vainajaa jäivät lähinnä suremaan puoliso Helmi Hakkarainen, o.s. Heino, sekä isä ja äiti.

sen yhteydessä. Samalla päätettiin, että vanha hallitus siihen mennessä hoitaa tehtäviään kuten ennenkin.

4. Vuoden 1940 jäsenmaksua päätettiin edelleen kantaa mk 100:— . Tästä voivat ne jäsenet saada vapautuksen, jotka sodan johdosta ovat joutuneet vaikeaan asemaan.

Virallisten asioiden jälkeen oli vielä vapaata keskustelua, jossa mm. pohdittiin tulevan toiminnan jatkamista. Asia kaipaa kuitenkin vielä valmistelua, jotka annettiin hallituksen hoidettaviksi. Muuten todettiin, että radioamatöörit olivat viime sodassa olleet suurena apuna viestimuodostelmissa ja useat hyvin tärkeillä paikoilla. Liitto voi olla osuuteensa tässä suhteessa tyytyväinen.

Sihteeri.

KUMOTTAVA ASETUS

Kuten tunnettua, on Suomen hallitus 14. p:nä lokakuuta 1932 antamallaan asetuksella hyväksynyt ihmishengen turvaamista merellä koskevan kansainvälisen sopimuksen, jonka 27. art. 1. b kohdan mukaan kaikissa 1.600 rekisteritonin bruttovetoisissa ja sitä suuremmissa lastialuksissa tulee olla radiosähkötyslaite.

Saman sopimuksen 28. art. 2. kohdan mukaan jokaisen valtion hallinto saattaa, jos harkitsee kulkuneuvot ja liikenneolot matkan varrella sellaisiksi, että on kohtuutonta tai tarpeetonta vaatia radiosähkötyslaitetta, vapauttaa 27. art. määräyksistä sellaiset lastialukset, yksitellen tai ryhmittäin, jotka matkallaan eivät etene lähimmästä maasta 150 meripeninkulmaa kauemmaksi. Tämän 28. art. sallimat poikkeusmääräykset radiolaitteidenpitovelvollisuudesta on Suomen hallitus 17. p:nä marraskuuta 1932 antamassaan laivojen radioasemia koskevassa asetuksessaan kokonaisuudessaan hyväksynyt.

Ensiksikin on otettava huomioon, että sinä aikana kun tämä asetus on ollut voimassa, laivanvarustajat eivät käyttämissä ole soveltaneet k.o. asetuksen sallimaa poikkeusmääräystä, vaan ovat esim. Saksan ja Suomen välisessä liikenteessäkin kulkevilla 1600 br. rek. tonnin vetoisissa ja sitä suuremmissa aluksissa pitäneet radiosähkötäjäjä.

Nykyisin, kun rauhanaikaiset olosuhteet kulkuvesien turvallisuuteen nähden ovat olennaisesti muuttuneet sodan aiheuttamien vaarojen vuoksi, onhan Itämerelläkin havaittu ajellehtivia miinoja varsin runsaasti ja miinaanjokien on tapahtunut, on radiosähkötyslaitteita jo yksistään turvallisuusvälineenä pidettävä mitä suurimerkityksellisimpinä. Eikä vain sodan aikana, vaan kuten maailmansodan kokemuksista tiedämme, on miinaavaara vielä vuosia sodan jälkeenkin olemassa.

Ilmeisistä vaaroista huolimatta ovat useat laivanvarustajat jo viime kesästä saakka alkaneet käyttää hyväkseen k.o. poikkeusasetusta ja tällä hetkellä on ainakin 17 Saksan ja Suomen välisessä liikenteessä kulkevaa alusta ilman radiosähkötäjäjä. Esim. laivan ajaessa miinaan voi koko laivan henkilökunta tuhoutua syystä, että radiosähkötäjäjä, joka muutamissa kymmenissä sekunneissa ehtisi kutsua apua ja ilmoittaa laivan paikan, puuttuu laivasta. Tämä on siis jo yksin turvallisuuskäsitteidenkin vastaista. Samoin voi radiosähkötäjäjän puuttuminen laivalta aiheuttaa jonkun hyvinkin lähellä olevan toisen laivan henkilökunnan tuhon, kun radiopäivystyksen puuttumisen vuoksi ei tiedetä tapahtuneesta onnettomuudesta.

Niin pienten ja

keskikokoisten

kuin suurten radioasemien

voima- ja varavoimakysymyksen

ratkaisee

joko

ARMA-tuulilataaja, jonka huippulataus-teho on jo navakalla tuulella yli 150 W,

tahi

polttomoottoriasema, joita voimme toimittaa joko varastosta tai toimitusajalla, 0,3—20 kW.

INSINÖÖRITOIMISTO

Oy. ARMA Ab.

Kalevank. 6 - Helsinki - Puh. 61 661 - vaihde.

Useita tällaisia tapauksia on sattunut jo rauhankin aikana syystä, että eräiden maiden laivoissa on ollut n.s. perämies-sähkötäjäjä, joiden radiopäivystys on pakostakin jäänyt puutteelliseksi. Samoin on myös asian laita, jos laivoissa on n.s. "autoalarmi" eli itsetoimiva hälytin, sillä käytäntö on osoittanut, että sen varmuus turvallisuusvälineenä on jäänyt vain teoreettiseksi.

Vertauksen vuoksi mainittakoon, että Ruotsin hallitus ei ole koskaan hyväksynyt 28. art. sallimaa poikkeusmääräystä kokonaisuudessaan, vaan ainoastaan lyhyillä matkoilla eräissä nimetyissä yksityistapauksissa harkinnut kulkuvedet ja liikenneolot sellaisiksi, että radiosähkötyslaitteiden pitovelvollisuus on katsottu kohtuuttomaksi. Tällaisia erikoistapauksia

Rauhallista Joulua sekä

Onnekasta Uutta Vuotta!

toivottaa Radio OH kaikille

ilmoittajilleen, lukijoilleen ja ystävilleen

SUOMEN RADIOSÄHKÖTTÄJÄLIITON ry TOIMIN- NASTA VUODELTA 1940

Nyt päättynyt liiton toimintavuosi oli järjestyksessään kahdeskymmenes, jäsenlukumäärän ollessa vuoden alussa 298. Vuoden kuluessa on jäsenluettelosta poistettu seuraavat 9 jäsentä: Erkki Johannes Saloranta, jäs.nr. 309, kaatunut 23. 12. 39; Pekka Kallakari, jäs.nr. 296, kaatunut 18. 1. 40; Victor Hugo Swenn, jäs.nr. 53, kuollut ilmapommituksessa 29. 1. 40; Sakari Johannes Saarinen, jäs.nr. 306, kaatunut 25. 2. 40; Erkki Helmer Tani, jäs.nr. 312, kaatunut 10. 3. 40; Göran Daniel Moliis, jäs.nr. 110, kuollut tapaturmaisesti 10. 4. 40; Tauno Eero Antero Launis, jäs.nr. 82, kuollut lento-onnettomuudessa 14. 6. 40; Olavi Hakkarainen, jäs.nr. 62, kuollut 9. 7. 40 ja Kalervo Suhonen, jäs.nr. 144, kuollut 22. 9. 40. Päivämäärällä 6. 7. 40 on 40 uutta jäsentä liittynyt liittoon jäsennumeroilla 348—387, joten jäsenlukumäärä on noussut 31, ollen siis nyt 329. Näistä toimi vuoden lopussa laivasähköttäjinä 118, siviilientokoneissa 5, jäänmurtajissa 6, maatoimipaikoissa 134, reservipalveluksessa oli edelleen 27 ja 39 laivasähköttäjä oli vapaana.

Maamme jouduttua viime marraskuun 30 p:nä hyökkäyksen kohteeksi, jouduttiin nyt kulunut kahdeskymmenes toimintavuosi aloittamaan sodan aikana. Kun myös kaikki liiton toimihenkilöt olivat koko sodan ajan täyttämässä velvollisuuttaan maamme puolustajain riveissä, oli liiton toiminta käytännöllisesti katsoen pysähdyksissä aina maaliskuun loppupuolelle saakka. Myös liiton tärkein arkisto oli ilmapommitusvaaran vuoksi siirretty turvallisempaan paikkaan maaseudulle. Mitään tuntuvampaa häitää ei liiton toiminnan keskeytyminen kuitenkaan näissä oloissa aiheuttanut. Kaikki maissa toimessaolevat jäsenet samoin kuin huomattava osa laivasähköttäjistäkin olivat sodanaikaisissa tehtävissään puolustuslaitoksessa. Kuten jo alussa mainittiin, joutui myös monta liittomme jäsentä uhraamaan henkensä maamme vapauden puolesta taistellessaan. Teemme kunniaa kaatuneille.

ovat esim. Malmön—Köpenhaminan välinen lauttaliikenne, jossa ei vaadita minkäänlaisia radiolaitteita. Samoin ei Trelleborg'in—Sassnitz'in välillä liikennöivissä aluksissa vaadita radiosähkötyslaitteita, kun sitä vastoin radiopuhelin on niissäkin pakollinen, samoin kuin Tukholman—Turun välillä liikennöivässä s/s Brynhild'issä. Näin ollen eivät esim. Ruotsin Pohjanlahden satamista Saksaan liikennöivät kauppa-alukset, joiden kulkureitit matkan pituuteen nähden vastaavat meikäläisiä olosuhteita, ole vapautettu radiosähkötyslaitteiden pitovelvollisuudesta.

Kysymyksen tekee ajankohtaiseksi myöskin se, asian sosiaalisen puolen huomioon ottaen, että nyt on lähes 40 vapaata radiosähköttäjä, joista useimmat jo viime keväästä, reservipalveluksesta vapautumisestaan saakka ovat olleet työttöminä. Nykyisenä taloudellisesti vaikeana aikana on tämäkin huomioon otettava seikka.

Kun rahtimarkkinoita on nykyään pidettävä ainakin kohtuullisen hyvinä, ei sitä pientä taloudellista menoerää, mikä laivanvarustajille koituu sähköttäjiä pitämisestä, ole katsottava niin merkitykselliseksi, että sen takia kannattaisi uhrata turvallisuusnäkökohdat tällaisena aikana.

Koska siis 17. p:nä marraskuuta 1932 annettu poikkeusasetus on varsinkin nykyisissä olosuhteissa suorastaan ihmishengen turvaamista merellä koskevan kansainvälisen sopimuksen hengen vastainen, on ehdottomasti välttämätöntä, että se mahdollisimman pian kumotaan.

E. K.—o.

Palkkaussopimukset:

Kauppalaivoissa on edelleenkin noudatettu heinäk. 1. p:stä 1937 alkaen voimassaolevaa palkkasopimusta, sekä siviiliento-
liikenteessä tammik. 1. p:stä 1938 Aero Oy:n ja liittomme välillä allekirjoitettua sopimusta. Mitään suurempia erimielisyyksiä, lukuunottamatta eräitä tulkintakysymyksiä, ei näiden sopimusten noudattamisessa ole tapahtunut. Lisäksi on kauppalaivoissa maksettu n.s. sodanvaaralisäpalkkaa, jota koskeva sopimus hyväksyttiin jo lokak. 1. p:nä 1939, tämän sopimuksen ollessa voimassa kesäk. 1. p:vään 1940. Kun olosuhteet viime keväänä varsinkin Itämeren piiriin liikenteessä huomattavasti muuttuivat, aloitettiin Suomen Laivanvarustajain Yhdistyksen aloitteesta neuvottelut uuden sopimuksen aikaansaamiseksi. Käytyjen neuvottelujen perusteella hyväksyttiin uusi sopimus, joka tuli voimaan kesäkuun 1. päivästä ja jota on noudatettu toimintavuoden loppuun. Tehdyn sopimuksen mukaan alennettiin sodanvaaralisäyksiä Itämeren liikenteessä samoin kuin liikenteessä Hamburg'iin, joihin alennuksiin myöntyminen puolestamme johtui silloin vallinneista kansantaloudellisista syistä eikä suinkaan sodanvaaran pienentymisen vuoksi. Kun k.o. sopimukset ovat jo aikaisemmin julkaistut äänenkannattajassamme, lienee tarpeetonta niitä tässä yhteydessä enää lähemmin selostaa.

Elinkustannusten jatkuvan nousun vuoksi ryhtyi liittomme yhdessä Suomen Konemestariiliiton ja Suomen Laivanpäällystöliiton kanssa viime lokakuun loppupuolella neuvotteluihin Suomen Laivanvarustajain Yhdistyksen sekä S.H.O.Y:n edustajien kanssa n.s. kalliinajanlisäyksen maksamiseksi. Tätä koskeva sopimus hyväksyttiin lopullisesti 5. päivänä marraskuuta ja maksetaan sen mukaan peruspalkkoihin toistaiseksi seuraavat lisäykset kuukaudessa: peruspalkan ollessa korkeintaan 3.000:— mk, on lisäys 300:— mk ja yli 3.000 mk on lisäys 200:— mk. Nämä korotukset, joille ei lasketa sodanvaaralisäystä eikä muita palkkausetuja, ovat voimassa lokakuun 1. päivästä 1940 alkaen.

Parhaillaan käydään neuvotteluja uudesta sodanvaaralisä-sopimuksesta, sillä Suomen Laivanvarustajain Yhdistys on marraskuun 22. p:nä irtisanonut tähän saakka voimassaolleen, viime kesäkuun 1. päivänä hyväksytyn sopimuksen.

Toimipaikkatilanne:

Jo viime syksynä ilmeni laivanvarustajien sähköttäjästä puutetta, kun silloin vapaanaolevat sähköttäjät olivat ylimääräisissä kertausharjoituksissa. Tilanne huononi vielä sodan aikana, jolloin useisiin laivoihin oltiin pakoitettuja ottamaan ulkomainen sähköttäjä. Vaikkakin laivasähköttäjiä sodanaikainen toiminta kauppalaivoissa oli maamme puolustuksen kannalta mitä tärkein, ilmeni heidän keskuudessaan yleisesti voimakasta halua päästä varsinaiselle rintamalle ja useat jättivätkin laivapaikkansa siitä syystä. Vielä jonkin aikaa rauhansopimuksen jälkeenkin oli radiosähköttäjästä puutetta, kun huomattava osa heistä edelleenkin joutui olemaan sotilaspalveluksessa. Vähitellen tilanne kuitenkin parani, joten kesäkuun alkupuolella oli jo riittävästi vapaita. Heinäkuun 6. päivänä päättäneiltä radiosähköttäjäkursseilta valmistui 40 uutta sähköttäjä, joista suurin osa joutui vielä jonkin aikaa sen jälkeen olemaan reservipalveluksessa, jossa edelleenkin on osa heistä, samoin kuin toistakymmentä vanhempaa sähköttäjää.

Elokuun alussa pyysi Posti- ja lennätinhallitus liittotamme lausuntoa radiosähköttäjätilanteesta uusien radiosähköttäjäkurssin aloittamista varten tänä syksynä. Laaditun tilaston mukaan oli vapaita radiosähköttäjiä silloin 47, joiden lisäksi reservipalveluksessa Puolustuslaitoksessa oli edelleen 22, eli siis yhteensä 69. Kun useita laivoja oli vielä poissa liikenteestä, toisissa oli edelleen ulkomainen sähköttäjä ja muutamat Itämerellä liikennöivät kauppa-alukset kulkivat ilman sähköttäjä, oli ilman suomalaista sähköttäjä olevien laivojen lukumäärä yhteensä 53. Kun nämä toimipaikat tulisivat myöhem-

Miksi

RADIO OH:ssa

kannattaa ilmoittaa?

- 1) Radio OH on maamme ainoa radioalan ammattilehti.
- 2) Sen lukijakuntana ovat radiosähkötäjät ja -amatöörit, siis miehet, jotka radiolaitteita ja -tarvikkeita lähinnä tarvitsevat sekä maamme radioliikkeen, jotka pitävät niitä kaupan.
- 3) Se leviää kaikkiin sellaisiin valtionvirastoihin, jotka joutuvat radioita käyttämään ja hankkimaan.
- 4) Sen lukijoina ovat kaikki maamme laivanvarustajat — laivaradiolaitteiden tilaajat.
- 5) Radio OH sidotaan ja säilytetään, sitä luetaan ja tutkitaan useaan kertaan, joten siinä julkaistuilla ilmoituksilla on pysyvä mainosarvo.

min täytetyiksi, jäisi vapaita sähkötäjiä vain 16. Siinä tapauksessa, että tänä syksynä ei olisi aloitettu uusia radiosähkötäjäkursseja vaan vasta seuraavana syksynä, olisi tämän vapinaolevien reservin pitänyt riittää kahdeksi vuodeksi. Aikaisempien kokemusten mukaan tätä lukumäärää oli kuitenkin siinä suhteessa pidettävä liian pienenä, sillä vuosittain jää tavallisesti noin kymmenkunta sähkötäjiä maatoimi- paikkoihin ja lisäksi oli otettava huomioon se, että myös Puolustuslaitos tarvitsee jatkuvasti kansainvälisiä radiosähkötäjiä. Näillä perusteilla piti liitto välttämättömänä uusien kurssien aloittamista jo tänä syksynä ja kuten tunnettua, alkoivat ne syyskuun 14. päivänä.

Poikkeuksellisten olojen vuoksi on toimipaikkojen vaihdoksia ollut tänä vuonna huomattavasti vähemmän, vain 78, kun niitä edellisellä vuotena oli 168. Edelleenkin on suurin osa toimipaikoista täytetty liiton välityksellä. Vapaita sähkötäjiä oli toimintavuoden päättyessä 39, kuten jo aikaisemmin mainittiin ja ilman suomalaista sähkötäjiä olevien laivojen lukumäärä 41. Sodan johdosta on yli 1600 br. rek. tonnin vetoisia kauppaluksia menetetty 13.

Radiosähkötäjäkoulutus.

Edellisessä vuosikokouksessa keskusteltiin laajasti radiosähkötäjäkoulutuksessa viime aikoina esiintyneistä epäkohdista varsinkin mitä tulee kurssien pituuteen. Tämän johdosta lähetti liitto Posti- ja lennätinhallitukselle viime elokuun 17. päivänä kirjelmän, jossa esitettiin lyhyesti sanottuna seuraavaa: Kun viime vuosina toimeenpannut radiosähkötäjäkurssit ovat vallinneen radiosähkötäjäpulan johdosta kestäneet vain 3—5 kuukautta, on näin lyhyt kurssi aika erittäin tuntu- vasti alentanut sähkötäjien ammatin pätevyyttä. Huomioon ottaen radiotekniikan sekä nykyisen että jatkuvan kehityksen, on myös tähän saakka normaalipituisena pidetty 6 kuukau- den kurssi aikaa pidettävä liian lyhyenä riittävän pätevyyden hankkimiseksi. Myöskin kurssien käytettävissä olevia opetus- välineitä olisi huomattavasti lisättävä. Näiden syiden perus- teella piti liitto välttämättömänä, että uudet radiosähkötäjä-

kurssit suunniteltaisiin vähintään 8 kuukautta kestäviksi, varsinkin kun radiosähkötäjäpula ei nyt olisi tätä estämässä.

Äänenkannattaja.

Vallinneiden olosuhteiden vuoksi on liitolla kuluneena vuona ollut tilaisuus yhdessä Suomen Radioamatööriliitto r.y:n kanssa julkaista ainoastaan kaksi kaksoisnumeroa Radio OH:ta. Ensimmäinen numero ilmestyi heinäkuussa ja toinen, erikoisena liiton 20-vuotisjuhlanumerona, joulukuun alussa. Liittomme osalta on lehden toimittajana ollut puheenjohtajamme hra Yrjö Luomanmäki. Toimituskuntaan ovat kuuluneet hrat Arvid Sinkkonen, Onni Ääri ja Erkki Koivisto. Suomen Radioamatööriliiton kanssa käytyjen neuvottelujen perusteella on lehteä päätetty julkaista yhdessä entiseen tapaan myös seuraavana vuonna.

Jäsenmaksut.

Kuten viime keväänä pidetyssä vuosikokouksessa päätettiin, on laivoissa ja siviililentokoneissa toimivien jäsenmaksu ollut tänä vuonna mk 200:— ja muualla toimessaolevilta jäseniltä mk 100:—. Sen johdosta, että I.F.R:n toiminta on Euroopassa nykyisin vallitsevan sotatilanteen johdosta keskeytyksissä ja kun näyttää todennäköiseltä, ettei sen toiminta ainakaan entisissä puitteissa enää olisi mahdollista, ei liitto ole tänä vuodeksi varattua, enempää kuin edellisen vuodenkaan jäsenmaksua sille lähettänyt. Poikkeuksellisten olojen vuoksi on liittomme jäsenmaksusaatavat nousseet tänä vuonna ennätyskalliseksi. Niinpä kesäkuun 1. päivään mennessä oli vain 31 jäsentä maksanut kuluvan vuoden jäsenmaksun. Lokakuun lopussa tehdyn tilaston mukaan oli vielä 202 jäsenellä yhteensä mk 36.977:— maksamatta, joista 52 jäsenellä oli vielä edellisvuoden vuoden jäsenmaksu suorittamatta. Toimintavuoden päättyessä, eli marraskuun 30. päivänä, oli vielä 165 jäsenellä maksamattomia jäsenmaksuja yhteensä mk 30.392:50. Kun useat maissa olevat, mutta varsinkin siirtoväkeen kuuluvat jäsenet ovat olosuhteiden pakosta joutuneet taloudellisiin vaikeuksiin, niin on heihin nähden maksujen suorittamatta jättäminen määrääksien mennessä täysin ymmärrettävää, mutta suurin osa k.o. jäsenistä on kuitenkin laiminlyönyt jäsenmaksujensa suorittamisen yksistään huolimattomuudesta. Toivottavasti kaikki asianomaiset jäsenet itse ymmärtävät asian tärkeyden ja viipymättä täyttävät velvollisuutensa liittoa kohtaan tässä suhteessa.

Muu toiminta.

Viime heinäkuun 6. päivänä päättyneiltä radiosähkötäjäkursseilta valmistuneille uusille radiosähkötäjille järjestetyssä tilaisuudessa selosti edustajamme liiton toimintaa ja tarkoitusta, samoin kuin voimassaolevia palkkaussopimuksia ja niitä olosuhteita, joissa he joutuvat vastaoppimaansa ammat- tiaan harjoittamaan. Samassa tilaisuudessa liittyivät kaikki 40 vastavalmistunutta radiosähkötäjiä jäseniksi liittoomme.

Sen johdosta, että useat suuremmat kuin 1.600 br. rek. tonnin vetoiset alukset ovat jo viime kesästä saakka alkaneet kulkea Suomen ja Saksan välisessä liikenteessä ilman radiosähkötäjiä, johon niillä valitettavasti kylläkin on oikeus Suomen hallituksen 17. p:nä marraskuuta 1932 hyväksymän, laivojen radioasemista annetun poikkeusasetuksen 1. § 2. mom. perusteella, on liitto kääntynyt asiassa sekä Posti- ja lennätinhallituksen että Merenkulkuhallituksen puoleen pyynnöllä, että koska k.o. asetus varsinkin nykyoloissa on suorastaan kansainvälisen ihmishengen turvaamista merellä koskevan sopimuksen hengen vastainen, se mahdollisimman pian kumotaisiin.

Lokakuun 14. päivänä pidettiin Kansanhuoltoministeriössä neuvottelukokous, jossa eri merenkulupiireihin kuuluvien järjestöjen edustajien läsnäollessa keskusteltiin niistä epäkohdista, mitä nykyiset elintarviesäännöstelymääräykset aiheut- tavat merenkulkijoille. Kokouksessa asetettiin pienempi valio- kunta laatimaan uutta ehdotusta merenkulkijain k.o. säännös- telymääräyksien saattamiseksi oikeudenmukaisemmalle ja käy- tännöllisemmälle pohjalle. Liittomme edusti kokouksessa si- heerin. Kuten tunnettua, onkin Kansanhuoltoministeriö myö- hemmin antanut uudet määräykset merenkulkijain elintarve- säännöstelystä.

PYÖRÄRETKELLÄ

Bergenissä oli sota. Oli ollut jo puolitoista kuukautta. Sen alkaessa "lepäili" lahdella n. yhdeksänkymmentä puolueetonta laivaa, joista tusinan verran "härnäisiä" eli hienoimmin sanottuna OH-laivoja.

Tällainen oli tilanne pääpiirteittäin. Lisäyksiä siihen voisi tehdä paljon, kertoa esim. suoritetuista sotatoimista y.m., mutta nehan eivät itse asiassa vaikuta tämän kertomuksen kulkuun, jonka tarkoituksena on kuvailla, miten allekirjoittanut eräänä kauniina toukokuun sunnuntaina teki erään virkaveljen kanssa viiden penikulman pyöräretken Bergenin jylhäkauniiseen ympäristöön. Tapaus on sikäli merkittävä, että merimies harvoin saa tilaisuuden tämänlaatuisiin retkiin ja vielä harvemmin se tapahtuu ulkomailla.

Klo kymmenen aamulla starttasimme "Hotel Norge" edustalta.

Allekirjoittanut joutui pakosta asumaan k.o. hotellissa yli kuusi viikkoa (sivumennen sanoen "Hotel Norge" on Bergenin hienoin hotelli). Kerran tulin erälle tarjoilijalle sano-

Kuten jo vuoden 1938 toimintakertomuksemme on selostettu, asetti valtioneuvosto vuonna 1937 n.s. Merityökomitean valmistelemaan ehdotusta merityöaikalaiksi, laiksi merimieslain eräiden pykälien muuttamisesta ja asetukseksi aluksen miehityksestä kansi- ja konemiehistöllä. Komitean mietinnön valmistua syksyllä 1938 antoi liittomme siitä Sosiaaliministeriön pyynnöstä lausunnon, jossa jo kiinnitettiin huomiota n.s. perämiessähkötäjäjärjestelmään, jonka k.o. lakiehdotus, hyväksytyksi tultuaan, tekisi Suomessa mahdolliseksi. Lakiehdotusta ei vielä kuitenkaan ole annettu eduskunnalle, vaan jatkaa Merityökomitea edelleen työtään, suoden nyt lisäksi myös laivan päällystysjärjestöjen edustajille tilaisuuden läsnä-olla istunnoissaan esittämässä järjestöjensä mielipiteitä siitä. Ensimmäinen tällainen istunto pidettiin Sosiaaliministeriössä marraskuun 8. päivänä, jossa liittoamme edusti sihteerin. Tässä yhteydessä on myös syytä mainita, että Suomen Laivanpäällystysliitto r.y. on tiedustelumme johdosta ilmoittanut olevansa kielteisellä kannalla perämiessähkötäjäjärjestelmän käyttöönottamisessa meillä.

Kirjeenvaihto.

Kun olosuhteiden pakosta varsinainen toiminta-aika on tänä vuonna jäänyt lyhyemmäksi, on myös liiton kirjeenvaihto vastaavasti pienentynyt. Ulkomaisten radiosähkötäjäjärjestöjen kanssa ei liittomme kuluneena vuonna ole ollut kirjeenvaihdon kautta yhteydessä. Saapuneiden kirjeiden lukumäärä oli 396 (edellisenä vuonna 640) ja lähetettyjen kirjeiden 635 (1156), eli yhteensä 1031 (1796).

Kokoukset.

Virallisia johtokunnan kokouksia on pidetty 6. Lisäksi on ollut useita neuvottelukokouksia Suomen Konemestariiliiton ja Suomen Laivanpäällystysliiton edustajien kanssa palkkauskysymyksistä. Kaksi äänenkannattajamme Radio OH:n toimintakokouksen kokousta on pidetty. Kuten tunnettua, siirtyi viime joulukuun 9. päiväksi määrätty viime vuosikokous sodan johdosta ja pidettiin se vasta toukokuun 12. päivänä. Varsinaisten virallisten kokousten ohella on liiton toimihenkilöillä tänä vuonna ollut varsin runsaasti työtä liiton toimintaa koskevien erilaisten asioiden vuoksi. Myös juoksevien asioiden hoito liiton jäsenlukumäärän kasvamisen ja samassa suhteessa muunkin toiminnan laajentumisen vuoksi on vaatinut entistä runsaammin aikaa. Tärkeimpinä saavutuksina voidaan pitää uusien palkkaussopimuksien aikaansaamista.

Johtokuntaan ovat varsinaisina jäseninä kuuluneet: puheenjohtajana Yrjö Luomanmäki, varapuheenjohtajana Tauno Hartikainen ja sihteerinä Erkki Koivisto, sekä varajäseninä Kullervo Blomqvist, Jaakko Holopainen, Kurt Lindroos, Kalervo Marttinen ja Tauno Launis, kuolemaansa, kesäkuun 14. päivään saakka. Tilintarkastajina ovat toimineet Hugo Bollström ja Toivo Illi, sekä varalla Ville Lehtonen ja Niilo Vehmainen.

neeksi, että olisi hauska tehdä pieni pyöräretki ympäristöön, jos vain jostakin saisi polkukellaisen. Mitäs siinä, minulla on kaksi pyörää, joten ala suunnitella retkeä. Oolrait, tattis vain, täytyy ottaa qso with Mrofau.

Hyvissä ajoissa eräänä sunnuntai-aamuna olimme "Hotel Norge" edustalla, josta meidän piti saada pyörät. Ja pian ilmestyi sinne myös tarjoilija, jonka piti antaa meille "cykelit". Varmuuden vuoksi hän kysyi: "Aiotteko mennä Suomeen asti näillä pyörillä?" Vakuutimme, että se ei suinkaan ollut tarkoituksemme. Hän kertoi sitten, että hotellin muut tarjoilijat olivat varoittaneet häntä antamasta pyöriänsä suomalaisille, koska niillä nähtävästi oli aikomus polkea suoraan kotimaahan. "Jaa, jos sillä voin auttaa heitä, menkööt minun puolestani", oli tämä mainio mies sanonut siihen.

Ja kello kymmenen starttasimme. Ajoimme hyvää vauhtia ulos kaupungista kohti ensimmäistä tavoitettamme Helleneset'iä kohti.

Helleneset'issä näimme jälkiä saksalaisten maahantunkeutumisesta.

Helleneset on n. 5—6 km. päässä Bergenin keskuksesta ja siellä sijaitsee voimakas patteri. Tämä ampui saksalaisia sotalaivoja ja lentokoneita tuona kohtalokkaana huhtikuun yhdeksäntenä, jolloin vieraat sotilaat nousivat maihin Norjassa. Mutta saksalaiset avasivat kiivaan tulen patteria vastaan ja nyt näimme siellä omin silmin muutamia rakennuksia, jotka olivat vaurioituneet pommituksessa. Itse patteri oli jonkun matkaa tiestä emmekä nähneet sitä.

Helleneset'istä alkoi yli kaksi kilometriä pitkä alamäki, joka oli hauska laskea polkematta. Ja mäen alla oli idyllinen silta, jolla seisoi pyörineen kaksi impeä. Mr/ofau sai silloin yht'äkkiä ohjaustankoon jonkun vian, pysähtyi ja pyysi tytäriltä avainta lainaksi. Hän saikin sen ja ihmeellisen pitkän korjaustyön kestäessä sain tilaisuuden näpäätä onnistuneen ryhmäkuvan.

Tältä sillalta alkoi varsinainen vetotaival.

Erkanimme työstä, jotka toivottivat meille hauskaa matkaa. Ja nyt alkoi varsinainen vetotaival, joka kulki seuraavien paikkojen kautta: Åsane — Ytre — Arna — Nestun — Bergen. Maasto ei ollut erikoisen raskasta pyöräiltäväksi ja niinpä matkanteko sujui erinomaisesti. Myötä- ja vastamäkiä oli tasapuolisesti, tien molemmiin puolin kasvoi tavallisesti havupuita ja Norjalle ominaisesta luonnosta muistutti vain joka paikassa esiin pistävä kallio.

Vauhtimme ei ollut erikoisen kova, koska kumpikaan emme olleet istuneet vuosiin pyörän selässä ja pelkasimme loppumatkalla olevamme kuitit. Mutta olimme kai Bergenissä kävelleet niin paljon, että juuri mitään väsymystä ei tuntunut ja autioilla metsätaipaleilla annoimme äänemme raikua. Tulipa siinä laulettua "Emmat" ja "Kalle Kustaan muorit" y.m. ja nopeasti kului aika. Jouduimmepa kerran ajamaan kilpaakin erään parin kanssa useiden kilometrien mtkalla. Lopulta kuitenkin suomalainen sitkeys voitti ja iloisesti laulaen poljimme kilpatovereittemme ohi.

"Puolimatkanrouvissa" otimme eväät esille ja virkistimme voileivillä ja kuumalla kahvilla — kiitos "Termoksen" — jäniteitämme. Tämä tapahtui Ytre-Arnassa, kauniin vuonon rannalla. Olimme tuskin päässeet pyöriltä pois, kun jo eräs parissakymmenissä oleva nuorukainen tuli luoksemme ja kysyi, josko olimme suomalaisia. Hänellä oli äiti suomalainen, isä norjalainen ja oli syntynyt jossakin Pohjois-Norjassa. Hän ei ollut koskaan käynyt Suomessa, mutta puhui silti koko hyvin toista äidinkieltään.

Nestun'ista Bergeniin vedimme hyvää vauhtia.

Nestun on ensimmäinen rautatieasema Bergenistä ja sinne on matkaa n. kuutisen kilometriä. Loppuspurtti olikin hyvä ottaa erinomaisella asfaltilla ja sunnuntaikävelyllä olevat ihmiset katselivat pitkään "kahta hullua", jotka polkivat kuin olisivat olleet hengenhädässä. Ja tavallaan meillä olikin hätä; olimme luvanneet olla puoli kolmeksi eräässä perheessä päivällisellä. Ja täsmällisesti olimmekin siellä klo 2.30 ja erästä vedonlyönnistä johtuen muuan kaunis tyttölapsi sai syödä suuren, meillä eväänä olleen voileivän kahden minuutin kuluessa... "Osku".

SODAN SUOMEN KAUPPALAIVAS- TOLLE AIHEUTTAMAT MENETYKSET

TUHOUTUNEET ALUKSET:

- s/v *Olivebank*, 2.795 br. rek. t. Rak. v. 1892 Glasgow'issa. Ajanut miinaan 10. 9. 39 Dogger matalikon lähistöllä. 14 henkilöä hukkui.
- s/s *Martti Ragnar* (ex Nordstjernan), 2.262 br. rek. t. Rak. v. 1903 Helsingissä. Torpedoitu Arendalin ulkopuolella 22. 9. 39. Miehistö pelastunut.
- s/s *Valma*, 1.361 br. rek. t. Rak. v. 1908 Campbeltown'issa. Torpedoitu Göteborgin ulkopuolella 23. 9. 39. Miehistö pelastunut.
- s/v *Baltic*, 451 br. rek. t. Rak. v. 1919 Lemland'ssa. Upposi miinavyöhykkeessä Öresundissa 2. 10. 39. Miehistö pelastunut.
- s/s *Indra*, 2.026 br. rek. t. Rak. v. 1900 West Hartlepool'issa. Ajanut miinaan Terschellingin lähistöllä 9. 10. 39. 3 henkilöä hukkui.
- s/s *Juno*, 1.241 br. rek. t. Rak. v. 1920 Leith'issä. Ajanut miinaan Pohjanmerellä 30. 10. 39. 7 henkilöä hukkui.
- s/s *Elsie*, 1.410 br. rek. t. Rak. v. 1882 South Shields'issä. Tuhoutunut 12. 11. 39 Terschellingin lähistöllä, syynä sammutetut majakat. Miehistö pelastunut.
- s/s *Mercator* 4.260 br. rek. t. Rak. v. 1904 West Hartlepool'issa. Ajanut miinaan Englannin itärannikolla 1. 12. 39. 1 henkilö hukkui.
- s/s *Vilpas*, 775 br. rek. t. Rak. v. 1909 Port Glasgow'ssa. Upposi Vaasan ulkopuolella ajettuaan karille vedenalaisen ahdistamana 29. 12. 39. Miehistö pelastunut.
- s/s *Notung*, 1.133 br. rek. t. Rak. v. 1882 Middlesborough'issa. Pommitettu upoksiin Sottungan saaristossa 24. 1. 40. Miehistö pelastunut.
- s/s *Onto*, 1.333 br. rek. t. Rak. v. 1918 Papendrecht'issä. Ajanut miinaan Englannin itärannikolla 25. 1. 40. Miehistö pelastunut.
- s/s *Vilja* (ex Gertrud), 3.395 br. rek. t. Rak. v. 1914 Sunderland'issa. Torpedoitu Atlannilla 17. 2. 40. Miehistö pelastunut.
- s/s *Signe*, 1.540 br. rek. t. Rak. v. 1882 West Hartlepool'issa. Tuhoutunut huhtikuussa 1940 matkalla Skandinaviasta Englantiin. 19 henkilöä kadoksissa.
- s/s *Snabb*, 2.317 br. rek. t. Rak. v. 1904 South Shields'ssa. Torpedoitu 7. 6. 40 Cap Finisterren lähistöllä. 1 henkilö hukkui.
- s/s *Margareta*, 2.154 br. rek. t. Rak. v. 1902 Port Glasgow'issa. Torpedoitu 9. 6. 40 Espanjan rannikolla. 5 henkilöä hukkui.
- s/s *Sarmatia*, 2.417 br. rek. t. Rak. v. 1901 West Hartlepool'issa. Torpedoitu 18. 6. 40 matkalla Liverpool—Kanada. Miehistö pelastunut.
- s/s *Hilda*, 1.144 br. rek. t. Rak. v. 1915 Trondheim'issa. Torpedoitu 21. 6. 40 Ranskan rannikolla. 5 henkilöä hukkui.
- s/s *Petsamo*, 4.596 br. rek. t. Rak. v. 1907 Glasgow'issa. Torpedoitu n. 11. 7. 40 Irlannin rannikolla matkalla E. Amerikka—Englanti. 4 henkilöä hukkui.
- s/s *Vööri*, 3.525 br. rek. t. Rak. v. 1912 Stockton'issa. Lento-pommitettu upoksiin 17. 7. 40 n. 32 mpk. Maltalta matkalla Gibraltar—Piraeus, Kreikka. Miehistö pelastunut.
- s/s *Trio*, 1.451 br. rek. t. Rak. v. 1884 Sunderland'issa. Ajanut miinaan 22. 7. 40 Borchumin luona matkalla Sundsvall—Leer. Miehistö pelastunut.
- s/s *Elle*, 3.863 br. rek. t. Rak. v. 1913 Sunderlandissa. Torpedoitu 27. 8. 40 Irlannin rannikolla. 2 henkilöä hukkui.
- s/s *Minerva*, 2.039 br. rek. t. Rak. v. 1889 Middlesborough'issa. Tuhoutunut Saksan Pohjanmeren puoleisella rannikolla 10. 11. 40. Miehistö pelastunut.

SAKSAN VALTIOLLE MENETETTYT ALUKSET.

- s/s *Verna H.*, 918 br. rek. t. Rak. v. 1900 Fredrikstad'issa.
- s/s *Toras*, 965 br. rek. t. Rak. v. 1885 Sunderlandissa.
- s/s *Jessie*, 1.405 br. rek. t.
- s/s *Otava*, 1.290 br. rek. t. Rak. v. 1904 Newcastle'ssa.
- s/s *Rhea*, 1.423 br. rek. t. Rak. v. 1921 Rotterdam'issa.
- s/s *Martti Ragnar*, 4.616 br. rek. t. Rak. v. 1912 Rostock'issa.
- s/s *Vienti*, 1.715 br. rek. t. Rak. v. 1911 Oslolla.
- s/s *Balmung*, 1.481 br. rek. t. Rak. v. 1908 Newcastle'ssa.

VIESTILAUKKU

Älä, sehän on kivaa! Saa nähdä vieraita maita ja ihmisiä. seurata heidän elintapojaan ja monella muulla tavoin laajentaa näköpiiriään! Kuinka etelässä olet käynyt?

Veljeni, tämänluontoisia kysymyksiä olet sinäkin kuullut kanssaihmistesi huuilta. Ehken olet jo tottunut odottamaan niitä. Siksi oletkin vastahakoisen valmis noin vain ohimennen mainitsemaan paikkoja, joita kaikkia naapuri tuskin osapuileen voi sijoittaa mielikuvakarttaansa, hienoisen ylpeyden mieltäsi nostattaessa ja siitähän se sitten keskustelukin lähtee luistamaan. Riippuen temperamentistasi, saatkin usein merimiesjuttuja syntymään.

Mutta "ei koskaan niin hyvää, ettei siinä olisi huonoakin", sanotaan. Eiväthän ne pitkät "heitot" koko ajaltaan mukavia ole ja usein joudut hytissäsi hautomaan ajatuksiasi ja taistelemaan sieluusi hiipivää yksinäisyydentunnetta vastaan. Mikä silloin onkaan parhain parantaja kuin työ? Tällaisia hetkiä varten haluan tarjota sinulle aivotyötä, joka samalla tuo sinut lähemmäksi ammattiveljiäsi. Liiton kautta sinä kyllä saat kirjetietä kosketuksen tovereihisi, mutta mikset voi saman tien ottaa yhteyttä muihinkin? Kun vieraalla maaperällä tavataan, niin eikö silloinkin ole kaikkien meidän välillä ammattiside, joka sanoo: eihän meidän tarvitse teititellä. Puhuthan silloinkin peittelemättä ajatuksesi julki. Ja mitä hauskimmin voimme tätä jutustelua jatkaa odotetun OH:me väilyksellä. Voimmehan erinomaisesti pitää "pöytäpuheita" lehtemme palstoilla. Joku pieni juttusi saattaa antaa voimakkaan sysäyksen yhteistyöllemme. Se voi olla selontekoa puuhistasi miltä alalta tahansa: teknillistä, liikennettä, laivaelämää, satamassa oloa t.m.s. Oletahan jotain kokenut, olet ollut pinteessä joko kokemattomuutesi tai luonteesi tähden. Millä mielellä ja tuloksella teit ensimmäisen matkasi ja kuinka sait korjattua sen ja sen vian? Niin, no eri maiden naisihmisiä, ulkonäköä ja luonnetta, voit tietenkin jäävästi arvostella. Voithan muutamalla sanalla esittää ajatuksesi, ellet mielesiä saa kyllin kypsää pitempää esitystä.

Nämä yksityiset ajatukset voimme koota täällä ja muodostaa useammista kokonaisuus. Aikojen oloon kukaties saamme niistä arvaamatonta aineistoa. Täällä ryhdytään pitämään kortistoa esittämistänne asioista ja jos haluatte, ei nimeänne mainita. Pääasia vain, että kaikki tulisivat mukaan. Tiedän varsin hyvin kuinka pidetty ja kaivattu lehtemme on. Miksi emme voisi toimia niin, että itse kukin työskentelimme sen laajentamiseksi, ja ettei ainakaan kirjoitusten puute olisi esteenä sen ilmestymiseen vaikkapa kerran kuussa.

Heti kun vain saamme arvoisien virkaveljemme puolelta hiukankaan kannatusta olemme valmiit toimimaan yhteiseksi hyväksi.

Tahdon vielä korostaa sitä, että pieninkin yksityinen ajatus-ilmaisu voi yhteisvoimin muodostua lehdellemme suureksi tehölähteeksi.

Kirjeet voi osoittaa Radiosähköttäjälle, Huvilak. 19 A., Helsinki.

Veljellisin terveisin!

Skn.

Edelläolevan luettelon mukaan on tuhoutuneita aluksia 22, tonnimäärän ollessa yhteensä 47.493 br. rek. t. 61 henkilöä on näissä onnettomuuksissa saanut surmansa. Kaapattujen alusten lukumäärä on 8, vastaten 13.813 br. rek. t. Yhteensä on siis kauppalaivastomme menettänyt 30 alusta, tonnimäärältään 61.306 br. rek. t. Näistä aluksista on 13 suuruudeltaan yli 1.600 br. rek. tonnia ja joissa siis kansainvälisten määräysten mukaan on pidettävä radiosähköttäjä.

Sihteeri.

SUOMEN RADIOSÄHKÖTTÄJÄLIITTO r.y:n toimisto, Huvilak. 19, puh. 22 830. Sähköosoite: Radioliitto, Helsinki.

LIITON TOIMIHENKILÖT: Liiton sihteeri ja rahastonhoitaja: Erkki Koivisto, Helsinki, Huvilakatu 19, puh. 22 830. Puheenjohtaja: Yrjö Luomanmäki, Helsinki, Mechelinink. 2. A. 4, puh. 43 672. Varapuheenjohtaja: Tauno Hartikainen, Helsinki, Väinämöisenk. 31. A.

HUOM.! Lehteen tarkoitettut kirjoitukset on osoitettava toimittajalle, osoitteella: Yrjö Luomanmäki, Helsinki, Mechelininkatu 2. A. 4.

TOIMIPAIKAT 20. 6.—30. 11. 1940: L. Lövgren s/s Ragunda. I. Päivärinne s/s Virma. O. Metsänen s/s Viides. J. Nuotio Vaasaradio. N. Grönlund Yleisradio. E. Arento s/s Advance. J. Koroma s/s Imatra. V. Jyvä s/s Kaste v.a. R. Stjärnstedt s/s Polaris. V. Valkama s/s Myllykoski. V. Koroma s/s Inari. T. Nurmela s/s Nina. V. Pählman s/s Yrsa. R. Määttänen s/s Rigel. T. Elomaa s/s Aura. M. Nyysinen s/s Anja. L. Koskela s/s Equator. O. Vanhala s/s Kastelholm. O. Suomalainen Santahaminradio. S. Räsänen s/s Navigator. T. Heino s/s Kaste. A. Karikoski s/s Airisto. E. Rantamo m/s Josefina Thorden. V. Jyvä Santahaminradio v.a. J. Sjölund s/s Ericus. J. Hellsten s/s Inga. N. Saalasvuo s/s Oscar Midling. H. Karhula s/s Zilos. M. Kiiliäinen s/s Jäämeri. L. Ekström s/s Karl Erik. G. Söderlund s/s Angra. V. Aaltonen Radiotekno. E. Uusitalo s/s Vilke. L. Jormakka Kotkaradio. K. Skoström s/s Britannic. T. Paasonen m/s Carolina Thorden. M. Päiviö s/s Dione v.a. A. Tuppurainen s/s Kaste. I. Saikko s/s Koura. V. Ailamo s/s Immo-Ragnar. R. Reinilä

Jatk. siv. 27.

lisellä apuneuvolla on ollut voimain mittelyissä maailman merillä, joilla saartotoimenpiteillä, miinasuluilla ja vedenalaisilla on yritetty tukahduttaa kaikki merenkulku.

Sota on ihmiskunnan suurin onnettomuus, mutta pysyäksemme siitä huolimatta kylmässä todellisuudessa, on meidän kuitenkin kaikesta huolimatta todettava, että onhan sodasta ihmiskunnalle edes jotakin hyötyäkin. Voimme olla vakuutettuja siitä, että aivan samoin kuin aikaisemmat sodat ovat suurin askelin edistäneet radion kehitystä, aivan samoin tulee nytkin käymään. Nykyinen sota pakottaa jälleen keksijöitä ponnistelemaan äärimmilleen, ja se mitä he tänään saavat aikaan sodan hirviötä palvelukseksi, koituu ihmiskunnalle siunaukseksi rauhallisten aikojen jälleen palattua.

V. Meklin.

s/s Greta v.a. I. Laine s/s Karhula. K. Korhonen s/s Virta. T. Tarvainen s/s Ragunda. O. Salenius s/s Esbjörn. F. Sjölund s/s Hogland. L. Kokki s/s Kurikka. M. Piha Yleisradio. K. Lindroos s/s Rigel. H. Saarela s/s Tornator. V. Aro s/s Visa. J. Ahlblad s/s Bore 8. E. Airisto s/s Kemi. V. Virtanen s/s Hesperus v.a. V. Jyvä s/s Vinha. V. Tiesmäki Petsamradio. P. Breider Yleisradio.

VAPAINA 30. 11. 1940: O. Aalto. V. Aalto. M. Aittola. A. Asikainen. L. Bergroth. G. Eronen. E. Eskola. V. Heikkilä. N. Hämäläinen. A. Härkönen. E. Johansson. P. Jussila. R. Kalliola. E. Karakorpi. K. Kilpinen. T. Kinnunen. L. Klippa. V. Koroma. E. Lajolinn. Y. Lehtimäki. R. Liittola. L. Luhtanen. L. Lövgren. A. Mäkelä. V. Nieminen. K. Niittynen. Å. Nordberg. V. Paavonaho. T. Ryhänen. M. Saario. T. Saariola. M. Sikiö. H. Soljo. O. Syvänperä.

Liiton toimihenkilöt: johtaja: Diplins. K. S. Sainio, Helsinki, Merikatu 23; sihteeri: Majuri R. Lautkari, os. Pohjois-Ranta 20 C 70; taloudenhoitaja: res.vänr. Armas Häkkinen, Helsinki, Linnankatu 16 A.

Osoitteenmuutokset: Jäseniä kehoitetaan heti osoitteen vaihduttua ilmoittamaan uusi osoitteensa liiton sihteerille. QST:n tilauksia otetaan vastaan.

Radio OH: Jos lehti palautetaan liitolle erheellisen osoitteen tähden, lopetetaan sen postitus k.o. jäsenelle seuraavasta numerosta.

Allamainitut SRAL:n jäsenet ovat liiton tutkijalautakunnalle suorittaneet II lk. sotilasradiosähköttäjätutkimon:

Salmela, Alpo I. 25. 8. 1939.

Cederqvist, Börje Jarl 19. 11. 1940.

Cederberg, Anton Erland 19. 11. 1940.

RADIO OH

Maamme ainoa radioteknillinen, erikoisesti lyhytaalto-tekniikkaa sekä laivaradio- ja amatööritoimintaa käsittelevä julkaisu.

Ilmestyy joka toisen kuukauden 15. pnä.

TOIMITUS: E. Kairenus (vastaava), os. Helsinki, Laivurinkatu 21 C 7. Puh. 26 809.

ILMOITUSASIAT. Y. Luomanmäki. Puh. 43 672.

Ilmoituskäsikirjoitusten oltava toimituksen käytettävissä viimeistään viikkoa ennen ilmestymispäivää.

KIRJAPAINO: Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Kirjapainon Oy. Puh. sarja 20 081.

Leikatkaa tästä.

**Allekirjoittanut tilaa täten radioteknillisen julkaisun
"RADIO OH" vuodeksi 1941.**

Tilausmaksu mk 45 seuraa mukana.

Nimi:

Postiosoite:

Kirjoittakaa nimenne ja osoitteenne selvästi.

**Suomen
Radiosähkötöjäläitto**
r. y.:lle
toivotamme

jatkuvaa onnea ja menestystä!

**Rauhallista Joulua
ja
Onnellista Uutta Vuotta!**

Lönnrotinkatu 20
Uusi puhelinnumeroimme:
61651, VAHDE

